

Nem kell dekódolni

Haklik Norbertet kérdezi Ayhan Gökhan

Tom Hanks *A vizek felett* című novelláskötetét helyszínek és nyelvek közt váltogat, hol Erdélyben, hol a levegőben találjuk magunkat. Jót utaztál írás közben, és ennyi év kihagyás után nem okozott megterhelést az út?

Azt hiszem, attól kezdve, hogy a kötet megjelent, már nem igazán az én utam az érdekes, hanem inkább az olvasóké. A több évnyi kihagyás önmagában nem teher és nem segítség. Egyébként a könyv elkészülte előtt megírtam vagy két kötetnyi kritikát is, ami kiváló módja annak, hogy aktívan gondolkodjak arról: mitől működik vagy nem működik egy szöveg, hogyan lehetne jobbá tenni, vagy hol lehetett volna elrontani. Tehát az úton, amely a Tom Hanks a vizek felett megírásáig vezetett, ez a tapasztalat is ott volt a hátizsákomban. Ami nem feltétlenül tette könnyebbé az utazást, de tartalmasabbá talán igen. Az utazót sokkal tudatosabbá biztosan. És ha már az útról beszélünk: igen, a gondolkodásomat, és következésképpen nyilván a könyvet is, alaposan befolyásolták tényleges utazásaim, akárcsak az,

hogy tízegynéhány éve Csehországban élek. Az utazás nem csak az úticélra, hanem az otthonra és magára az utazóra is rálátást nyújt, új perspektívákat, kontextust kínál. Akár a hőlégballoonozás: ha akarod, a madártávlat a tiéd, de ha arra van szükség, arasznyi közelségig ereszkedhetsz alá a tájba.

Egyes szövegekben a háború és következményei is megjelennek, anélkül, hogy ítéletet mondanál. A Babits-sort parafrázálva: a történelem szüli a szereplőit vagy a szereplők a történelmet?

Nyilván az egyéni döntések is befolyásolják a nagy egészet, azonban e döntéslehetőségek határait a nagy egész jelöli ki. Egyébként engem a történelem a látszat ellenére nem túlzottan érdekel. Benne az ember? Sokkal inkább. És mindig az adott történettől függ, hogy Babits-parafrázisod melyik felét igazolja. Mindkettőre lehet érvényes példát találni.

Kutyus néven hívott, emberbarát medve, bűnesetet előre megíró újságíró, templomokat festegető elmebeteg, a valóság és a misztika határát elmosó, ironiával jócs-

kán felhízlalt történetek a te Kelet-Európa/gondolkodásodat is tükrözik? Ezek, ilyenek lennének mi?

E történetek némelyikében egy grammnyi fikció nincs. Például a templomfestős novellában egyetlen dolog van, ami nem valóság: az elmeógyógyintézetet igazából nem bombázta le a NATO. És hogy ezek lennének-e mi? Ezek is. Én úgy látom, rajtunk múlik, hogy közép-európaiságunk tehertétel-e, vagy egy közös identitás lehetősége. Ez a helyzet kincseket kínál, amelyek, amint észreveszed őket, a tied lesznek. A kortárs szlovák prózát magyarként például bármiféle háttérismeret és kulturális előtanulmány nélkül is érted. Nem kell dekódolni. Itt vagyunk egymásnak, közép-európaiak, éljünk vele. Ki-ki megtalálhatja, hogyan tehet hozzá az ügyszó úgy, hogy jól is essék neki. Személy szerint élvezetes, és talán mások számára sem értéktelen hozzájárulásnak tekintem a magam részéről, hogy szlovák, román, cseh vagy éppen éppent kortárs irodalomról írok magyar folyóiratokban.